

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Necessitas, & utilitas mercium quomodo augeat pretium, n. 17.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

12. Huc spectat, quando res pluris venduntur apud unum artificem insignem, vel mercatorem, quam non ejus generis; nobilitas enim venditoris aliquando nobilitat mercem, sicuti nobilitas artificis artificium, quia supponitur, nobiliores mercatores atque artifices magis laborasse in advehendis mercibus, & in artefactis efformandis.

13. Huc etiam reducitur licentia, qua mercatores possunt vendere aliquanto carius, ex ipso officio mercandi. cum enim hi assidue laborent, expensasque faciant circa merces, unde cogantur alias lucrandi occasiones relinquere, atque negotia alia posthabere, idque in commodum Reip., cujus interest habere mercatores ex officio congruum est, ut hæc licentia ijs concedatur in pretio vulgari: nam si adest legitimum, non potest supra hoc mercator vendere, quia in taxatione legitimi, jam haberi solet ratio officij mercatoris. Puto autem q. eum, qui non est mercator ex officio, posse aliquando ex consequenti vendere pretio, quo ex officio vendunt mercatores, quia posito, quod mercatores ita vendunt, ejusmodi pretium jam fit vulgare in civitate.

p *Less. li. 2. c. 21. no. 4. Salas de empt. d. 29. num. 1. q. Less. l. c. n. 29.*

Ex parte modi vendendi.

14. Quintum caput se tenet ex parte modi vendendi. Vendere enim v.g. ut dicitur, ad minutum, cum habeat plus difficultatis & minus utilitatis, regulariter auget pretium; vendere autem ad magnam quantitatem, propter rationes contrarias, diminuit. Vendere item

per licitationem sub hasta, huc facit, de qua mox separatim n. 23.

15. Dixi (regulariter) nam tum in censibus, præsertim novis, tum quando taxa est constituta in gratiam venditorum, quod raro fit, hoc non habere locum, monet Lessius r.

r *Less. l. 2. c. 21. c. 4. n. 34.*

16. Vendere anticipato, vendere cum pacto retrovendendi, & quædam alia huc pertinentia, quia particularibus sciant difficultatibus, sigillatim de illis inferius est tractandum.

Necessitas & utilitas mercis quomodo augeant pretium?

17. Porro ex dictis colligi potest, qua ratione intelligendum sit, ex illis duabus causis, necessitate & utilitate, augeri rerum pretia. Nam distinguendum est. Vel enim necessitas & utilitas mercium est communis, & tunc auget, ut dictum est, pretium, quia tunc erunt plures ementes &c. Vel est solum emptoris, & tunc non auget pretium; ratio à posteriori est, quia sic posses esuriens, præ fame periclitanti, vendere centum aureis unicum panem; ratio vero à priori, quam tradit S. Thomas, quem omnes sequuntur, est, quia nullus potest vendere, quod suum non est: at utilitas ementis, non est ulla ratione venditoris. Vel denique necessitas & utilitas est ex parte venditoris, quia mirum venditori res vendenda necessaria est, utilis, commoda, & tamen illam vendit, in gratiam emptoris, & tunc potest venditor augere pretium; priuatio enim hujus commoditatis immo & justæ oblectationis, est veluti

luti lucrum cessans, & damnum emergens ipsi venditori: communis enim est doctrina *t*, infra mox tradenda, quando aliquid vendis, in gratiam emptoris, modo illi cum veritate significes, tibi ex ea venditione tantum lucri vere cessare, vel tantum damni confurgere, te posse ejusmodi lucrum damnumque pretio compensare.

s. S. Th. 2. 2. q. 27. art. 1. Molin. Roderic. Sor. Navar. Less. quos citat Barth. à S. Faust. in Speculo Conf. d. 6. q. 7. t. apud Less. l. c. à n. 26. Salas dub. 3. num. 2. Mol. d. 352. §. ut u autem.

Quo pretio res emenda vel vendenda?

18. His præmissis, regula generalis est hujusmodi. Quando adest taxa principis, illa debet sub pena restitutionis observari, quæ, cum ut dixi, consistat in indivisibili, non habet mediū, summum, infimum. Quando vero ea taxa non adest, tunc servandum est pretium vulgare, quod quia habet tres illos gradus, licitum est cuilibet, quem velit, in vendendo, eligere. Atque in hoc nõ raro innititur lucrum justè negotiantium; emunt enim infimo pretio, vendunt supremo.

19. Circa hanc regulam habet tres sive exceptiones, sive declarationes. Primò enim, si post dictam taxam mutantur circumstantiæ, ut si appareat abundantia, vel superveniat sterilitas, taxa statim evadit injusta; quare non erit ordinariè servanda.

u. Sanch. l. 1. conf. c. 7. dub. 5. latè probans.

Dixi (ordinariè) propter quosdam

raros casus, quando meta ponitur in gratiam venditorum, ut in censibus; vide Lessium *x*, & Salas *a*. Rursus si princeps sciat, & patiat, populum non vendere, juxta taxam, sed pretio vulgari, tunc tacitè videtur consentire: idque, etiam si unum *b* vel alterum puniat, cæteris dissimulatis: nam unius castigatio videtur facta ad experiendum, an alij taxæ legem acceptent? Denique si res tua notabiliter (nam parum pro nihilo reputatur) sit melior, vel notabiliter sit pejor, quàm res, quæ communiter in foro venduntur, pluris potes, vel minoris debes vendere, quia taxa semper intelligitur de rebus ordinariæ bonitatis. Si pretium rerum in foro augeatur, ex malitia aliquorum, vide infra, cum de Monopolio.

x. Less. l. c. dub. 2. nu. 13. a. Salas du. 6. b. Fag. d. contr. lib. 5. c. 37. n. 6.

Merces extraordinaria quanti?

20. Secundò, res, quæ non habent communem usum, ut gemmæ, canes, falcones, picturæ, statuar, cantus, saltatio, usus mulieris, interesse comedij &c. licet probabile sit, & securius, ut aliqui *c* sentiunt, non posse vendi, quanti potes, quia pretia debent commensurari valori rationabili rerum, tamen est etiam probabile, posse *d*, quia res (ait Toletus) quæ non habent pretium constitutum, nec à principe, nec ab usu fori, habent valorem ex mera voluntate ementis, & vendentis, juxta illud, *Vnusquisque in rebus suis est moderator & arbiter*: Vel quia, cum in his nulla necessitas (ait Valentia & Sà) cogat emptorem, judicatur donare

D d d 3

vendi-